

Hovenäsets kapell

Året var 1919. Det var söndag eftermiddag, Sigfrid Norborg, komministern i Askum, hade haft gudstjänst i Näsets skola. Näset var samhället som låg 7 km från Askums kyrka ute vid havet. Där bodde nu ungefär 500 personer. Näsetborna hade svårt att komma till Askum, knappast någon väg, inga samfärdsmedel, att gå var i stort sett det enda. Man kunde ro till Örn och gå därifrån, då tjänade man halva sträckan. Men det var ju en bit att ro. Därför var gudstjänsterna i Näsets skola välbesökta.

Denna söndagseftermiddag hade alla inte fått plats. Något måste göras. Några stannade kvar för att diskutera frågan. Vilka som stannade kvar är oklart. Några kvinnor var det säkert inte, de hade vid denna tid inte ens rösträtt. Man beslutar att gå med lista där man får anteckna sig hur mycket man kan bidra med till ett kyrkobygge. Nog fanns det intresse. Listan finns här. Albert Mattsson, handlarn även kallad kungen, toppar listan med 200 kr. Ingen mer kan anteckna denna summa, sedan kommer alla som lägger 100 kr där läser man namn som Johan Olsson, Johan Abrahamsson, Adolf Abrahamson, Johan A. Larsson, Axel Karlsson. Johan A. Wessberg, Jemi Mattsson, Alfred Karlsson och så vidare. Sedan kommer 50 kr. Martin Karlsson. Ragnar Karlsson Johan Larsson. Melker Mattsson, Henning Karlsson och så vidare.

De första femtio givarna är naturligtvis män, fiskare, skeppare. En enda stenhuggare fanns bland dessa. J. A. Björk, ”Store Björk”. Nej, stenhuggarna var inte intresserade av någon kyrka. Store Björk var undantaget men så hade han också sett en ängel på gamla kyrkogården i Askum, och efter dess var han sig inte lik.

Den första kvinnan som skrev sig på insamlingen till kapell på Näset var Lena Mattsson Köö hon lägger 25 kr. Hennes piga Selma, som hon för övrigt fått på fattighjonauktion, lägger 10 kr.

Dessa två kvinnor bodde på Köö en ö mellan Näset och Tullboden. De hade en ko och de rodde ofta till Näset och sålde mjölk.

Lena besökte ofta Askums kyrka, var en trogen nattvardsgäst och besökte också husförhören. När hon skulle till Askums kyrka rodde hon till Grönvik och fick sedan gå till Askums kyrka. Hon var inte ung längre och tyckte naturligtvis det hade varit bekvämt att ro till Näset och kunna gå i kyrkan där. Hon var född på Näset hade måst flytta med sina föräldrar och fyra syskon till StorFurö där familjen bott i 7 år innan familjen flyttar vidare till nästa ö Köö. Lena dör 1922, 86 år gammal och får alltså inte se Näsets kapell. Selma lever till 1959 fem år efter kapellet blir färdigt men troligen får inte heller hon se kapellet.

1922 går ett upprop ut i Kyrkans tidning om hjälp att bygga ett litet kapell på Näset.

1924 sätter man upp en klockstapel på berget ovanför den tänkta platsen för kapellet.

Kostnad 1.400 kr.

1925 bildas Näsets kapellbyggnadsförening. 10 kr kostar medlemskapet och då har man en röst, kan man betala 20 kr har man två röster och så vidare. Inte gjorde detta system att stenhuggarna kände sig mer tilltalade. Fackföreningen talade om alla människors i lika värde men i kapellbyggnadsföreningen var de rikas röst mer värd.

Nu hade det kommit en ny kyrkoherde till Gravarne, Gunnar Cervin, och han var intresserad att höra stämningen på Näset. Visserligen hade han undrat varför Näsetborna blivit så bekväma att de inte längre kunde gå till Askum.

Nu hade man bro till Gravarne men att gå till Gravarne kyrka gjorde man inte, man tillhörde Askum. Den nya lärarinnan Ingal Bohlin gick visserligen till Gravarne kyrka men hon var inflyttad och ,brydde sig inte om församlingsgränsen.

Men stämningen på Kapellbyggnads-föreningens möte var inte särskild optimistisk. Albert Mattsson kassören och handlaren tyckte inte tiderna var sådana att det var lämpligt att sätta igång ett kyrkbygge.

Albert Mattsson visste vad han talade om. Många var de som hade handlat på krita och var skyldig honom pengar. Karl Andersson, Maurits Mattsson, Johan Abrahamsson, Store Björk alla instämde i att tiderna var dåliga, att det inte var lämpligt att bygga nu, att det

inte fick bli något stort bygge ,att det skulle vara en enkel kyrkolokal. Man beslutade i alla fall att förhöra sig om en tomt. Hvidtfeldtska stipendiestiftelsen hade vid ett tillfälle lovat detta, men något skriftligt bevis på detta kunde man inte få.

Nu börjar många misströsta och Albert Mattsson börjar, efter förslag från Hjalmar Johansson, betala tillbaka pengarna, med ränta. Detta kommer till Cervins kännedom och tillsammans med den nye prästen i Askum, Lave Jonsson, hämtar han kassan hos Albert Mattsson och Lave Jonsson blir kassaförvaltare, senare övertar Cervin själv kassan.

1933 bildar man en ny förening Nässets kapellstiftelse. Stadgarna blir mer demokratiska, medlemsavgiften är 2 kr. Mötet beslutar också att kyrkoherden i pastoratet blir självskriven ordförande. Nu ser man även kvinnor bland medlemmarna. Det blir Emelia, Anna Gustava och Hilmers Anna som blir de första kvinnorna.

Nu börjar Cervin ett fantastiskt insamlingsarbete. Han tillskriver alla församlingar i hela riket, alla biskopar. Han far runt i kyrkor i Bohuslän och predikar på villkor att kollekten går till Nässets kapell. Ja. Cervin var inte blygsam utav sig. Han skriver ett brev till och

med till Hans Majestät Konungen och ett brev till Hans Kungliga Höghet Kronprinsen. Vad får han till svar? Jo, H.M. Konungens Hofförvaltning meddelar; *"och har Hans Majestät på vars hjälpverksamhet ställas större anspråk än som kunna uppfyllas, då särskild anledning att understödja detta kyrkobygge icke torde förefinnas, funnit den gjorda framställningen icke kunna bifallas; Vilket jag på nådig befallning skolat härigenom meddela Eder"*.

Från Hans Kungliga Höghet Kronprinsens Hofförvaltning kom inget svar.

1938 tar man kontakt med en arkitekt. Det finns nu 26.327 kr och 86 öre i kassan. Men nu kommer krigsåren. Hovenäsborna får annat att tänka på. Bland annat går syster Vilma en kväll med bud. En norsk flyktingbåt har kommit fel och lagt till i hamnen. Skolan måste göras om till förläggning. Kvinnorna bär upp madrasser och sänglinne och skolsalarna blir sovsalar. I Resorestaurangen ställer man till en stor välgörenhetsfest för Finland. Att hjälpa det ockuperade Norge blir en särskild sak för Hovenäsborna.

Vem har tid att tänka på kyrkan nu?

1945 är kriget slut, och kyrkoherde Cervin tar ton igen. Kapellstiftelsen har bara 18 medlemmar. Hur är det, vill ni ha någon kyrka på Hovenäset undrar Cervin. Han tar kontakt med Albans Jenny. Kvinnorna tar över. Nu blir det fart, efter ett år har stiftelsen 116 medlemmar. Inga Börjesson (Bohlin) bjuder hem alla intresserade till att bilda en kyrklig syförening. Efter en kort tid är 80 kvinnor medlemmar, mer än varannan

kvinnan på Hovenäset är medlem i syföreningen. Det sys och broderas, det lottas ut, det auktioneras. En vävstol sätts upp i Albans vedbod, det vävs mattor och det inbjuds till försäljningar. Komministern i Askum, Helge Lundbom besöker varje hushåll på Hovenäset och ber om pengar. Det finns de som låser dörren när de ser prästen komma, men han ger sig inte, han kommer tillbaka. 6000 kr samlar han in. Nu finns det 41.589 kr och 15 öre i kassan.

1946 begär man byggnadstillstånd för att bygga ett kapell på Hovenäset. Kungl. Byggnadsnämnden säger nej, med hänvisning till att detta är ett oprioriterat bygge. Det är viktigare att bygga bostäder, industribyggnader nu när allt kommit igång igen efter kriget. Man söker nya tillstånd 4 gånger och får nej, men 1953 får man igångsättningsstillstånd, om man bygger på vintern.

Sommaren 1954 var byggnaden färdig. En snickare ramlade ner från taket och skadade sig, annars gick byggnationen enligt planerna. Under sommaren hämtade man från redskapsboden vid Askums gamla kyrkogård altartavla, predikstol och predikstolstak. Detta hade tillhört Askums gamla kyrka som revs år 1885. Inventarierna som var från 16-1700-talet var i mycket dåligt skick och många tyckte det måste vara omöjligt att få detta i ordning.

Konservator David Sundbaum Göteborg började arbeta med detta, och allt blev verkligen fint. Kostnad 600 kr.

Slutsumman för kapellbygget blir 90.000. I kassan finns 70.000. Man upptar ett lån på 20.000. Kyrkliga syföreningen ställer sig som garant för lånet. Nu var det dags att börja förbereda invigningen. Cervin skriver till biskop Giertz, först måste de hitta en dag som passar. Lördag och söndag är olämpliga för inbjudna präster med tanke på begravingar och gudstjänster. Fredag är heller ingen lämplig dag för en invigning. Måndag var heller inte lämplig. Till slut bestämmer de sig för onsdagen den 22 september. Men sedan skriver Cervin: *"Vi skulle gärna önska invigningen gjordes så enkel som möjligt. Någon procession önska vi icke ock att pastoratets kyrkoherde håller den första predikan. Assistenterna önska vi få uppträda i sina prästkappor, en nog så lämplig skrud vid en kapellinvigning. En enkel kaffebjudning ordnar man säkert med och till denna inbjuda vi även Biskopinnan"*.

Men det verkar som biskopen tycker det blir väl enkelt. Han frågar i brev till Cervin vad är det jag skall inviga, är det inte ett kapell där även nattvard kan firas, eller har jag misstagit mig.

I ett nytt brev skriver biskopen till Cervin: *"Assistenterna skall vara iklädda skrudar och jag kommer själv att hålla den första predikan i kapellet"*.

Invigningsdagen var en Vacker septemberdag. Kyrkan blev mer än fullsatt, många fick stå på utsidan.

Pingstförsamlingens pastor Arne Karlson hade ordnat högtalaranläggning till utsidan. Många blir undrande, kan man använda pingstförsamlingens högtalaranläggning? Och biskopen kom. Det blev procession. Assistenterna kom i skrudar. Cervin och Caspar Persson, komministern i Askum, kom i svarta skrudar!

Kapellet blev invigt. Biskopen höll sin predikan. Vad sa han då?

Jo, predikan var uppdelad i tre stycken enligt gammal tradition, överskrift var: Herren är i sitt heliga tempel

Som andra stycke frågar biskopen: Är han där även när förkunnaren är en vrång person? Vad menade biskopen? Efteråt serverades middag på Allan Ericssons pensionat, och

Cervin höll ett långt tal. Med stolthet berättade han om de 35 år som gått från att man 1919 beslutat att bygga ett kapell och tills i dag när kapellet står färdigt. Han sade bland annat att mellan 1945 och 1952 hade han invigt nya kyrkogårdar i Askum, Malmön, Hovenäset, Vägga och Smögen till en sammanlagd kostnad av en miljon kronor, allt detta för våra döda, men nu har jag varit med att inviga ett kapell för levande.

Men tankarna gick också till alla dem som var med och startade 1919 och inte fick uppleva denna dagen. Där satt t.ex. Albert Mattssons tre döttrar Annie, Kerstin och Märta. Där satt Johan Abrahamssons två döttrar Annie och Ester.

Där satt Post-Adolfs Alvilda. Där satt Alfred Karlssons dotter Albans Jenny. Han nämner särskilt Selma Johansson Björk.

Ett telegram anländer till Hovenäset denna dag, som lyder: På den nya kyrkobyggnadens invigningsdag sänder församlingens förre komminister sina bästa lyckönskningar. Helge Lundbom. Lundbom som arbetat så mycket för kapellet får två inbjudningar av Cervin, men svarar "att jag fasthåller mitt tidigare givna besked att inte infinna mig till nämnda högtidlighet" Lundbom får aldrig se kapellet. Varför kom aldrig Lundbom? Han avlider i Stockholm 1963 och när man öppnar hans testamente visar det sig att hela hans kvarlåtenskap 125.000 kr skall tillfalla Hovenäsets kapell. Alla ekonomiska bekymmer var borta.

Kapellet drivs fortfarande av stiftelsen, kyrkoherden i Kungshamn är ordförande.

Gudstjänster hålls inte längre varje söndag, men minst en gång i månaden.

Kyrkliga syföreningen har upphört.

Hovenäset i januari 2001.

Erland Öster